

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1289/2015
29.06.2016. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Љубице Милутиновић, председника већа, Јасминке Станојевић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца С.П. из С., Л.У., Љ.К. и С.Б., сви из С., које заступа пуномоћник адвокат Р.М. из С., против туженог Предузећа М.Б. АД из С., кога заступа адвокат Д.С. из Б., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1. број 423/13 од 02.02.2015. године, у седници већа одржаној дана 29.06.2016. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1. број 423/13 од 02.02.2015. године, и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Смедереву 1П1 број 461/11 од 04.10.2012. године, у првом ставу изреке утврђено је да су у целини незаконита решења туженог, донета 23.10.2006.године којима је тужиоцима отказан уговор о раду па је тужено предузеће М.Б. АД из С., обавезано да тужиоце П.С., У.Л., К.Љ. и Б.С., све из С., врати на рад у року од 8 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења. Другим ставом изреке обавезан је тужени да сваком тужиоцу плати по 51.187,00 динара на име трошкова поступка у року од 8 дана од дана пријема пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1. број 423/13 од 02.02.2015. године, у првом ставу изреке укинута је пресуда Основног суда у Смедереву П1 број 461/11 од 04.10.2012. године. Другим ставом изреке одбијени су тужбени захтеви тужилаца С.П., Л.У., Љ.К. и С.Б., којим су тражили да се пониште решења туженог без броја од 23.10.2006. године којим је тужиоцима отказан уговор о раду а тужени обавезе да тужиоце врати на рад као и да се обавезе да им накнади трошкове поступка. Трећим ставом изреке обавезани су тужиоци да туженом на име накнаде трошкова парничног поступка насталих пред првостепеним судом плате 133.500,00 динара у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде. Четвртим ставом изреке обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова парничног поступка насталих у поступку по жалби плате 154.500,00 динара. Петим ставом изреке одбијен је тужбени захтев тужилаца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене пресуде тужиоци су благовремено преко пуномоћника изјавили ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку на основу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09 и 53/13-УС) који се у овој парници примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 55/14) и налази да је ревизија основана.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, Синдикат МБС Н. је 03.07.2006. године донео одлуку о ступању у штрајк упозорења, а дана 21.07.2006. године одлуку о ступању у штрајк. Штрајк је отпочео дана 26.07.2006. године по доласку радника на рад, а као место штрајка одређен је круг предузећа без ближег одређења места на коме ће се одржати. Првих дана штрајк се одвијао у близини капије предузећа и радници су повремено прилазили капији а након неколико дана штрајка генерални директор је почео да доноси решења о суспензији, касније решења о отказу уговора о раду запосленима, па су тако донета и решења за тужиоце. Тужиоци нису били организатори, нити чланови штрајкачког одбора. Инспекција рада је на самом почетку штрајка 01.08.2006. године била у фабрици, сачињен је записник, председник штрајкачког одбора је био Г.Р. председник Синдиката Н.код туженог и лице које је штрајк организовало и имало пресудан утицај на све одлуке које су у току штрајка доношене. Радници обезбеђења туженог Н.М. и Д.Ј. саставили су спискове запослених који су вршили „блокирање“ капије. Штрајк се одвијао на простору који се налази око капије, али су радници били распоређени како на путу иза капије, тако и на травњаку који се налази са леве и десне стране пута и на том травњаку штрајкачи нису никог спречавали да пролази.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је оценио да тужени није доказао да су запослени учинили повреду радне обавезе које им се стављају на терет, да није доказао да су тужиоци заустављали возила, и није навео конкретно возило које је било заустављено од било ког радника, нити се у дисциплинском поступку тиме бавио. Пошто је из изведених доказа утврђено да су се запослени окупљали испред капије, јер није било довољно места да се сви скупе, неки вид блокаде капије је постојао првог дана штрајка, и то у преподневним часовима, али касније блокаде капије није било. По оцени првостепеног суда запослени не може добити отказ зато што је седео на некој палети или што је у току штрајка стајао на колском пролазу, а оспорена решења не садрже опис радњи којима су тужиоци блокирали капију и заустављали возило. Осим тога, тужиоци нису били организатори штрајка, ни чланови штрајкачког одбора, штрајк нису водили, па применом правила из члана 18. став 2. Закона о штрајку из овог отказног разлога није и могао бити отказан уговор о раду.

Другостепени суд је одржао расправу на којој је поновио доказе изведене у првостепеном поступку, читајући исказе са записника, отклонио поновно извођење доказа саслушањем тужиља С.Б. и Љ.К. (раније Ј.) у својству

парничне странке и оценом сваког доказа посебно и свих заједно утврдио чињенично стање према коме је Синдикат МБС Н. дана 12.07.2006. године донео одлуку о ступању у штрајк упозорења, која је достављена туженом 03.07.2006. године, да би касније штрајкачки одбор дана 20.07.2006. године донео одлуку о ступању у штрајк заведену код туженог под бројем 2/399 21.02.2006. године, којом је одређено да ће се штрајк одвијати у кругу предузећа. Тужиоци у овом спору су удаљени са рада почев од 04.08.2006. године, јер су у дане 26.07.2006, 27.07.2006. и 28.07.2006. године спречили послодавца да користи и располаже средствима којима је послодавац обављао делатност чиме су повредили правила из члана 18. став 2. Закона о штрајку па им је решењима без броја од 23.10.2006. године послодавац отказао уговор о раду због повреде радне обавезе из члана 18. Закона о штрајку, пошто је њихово понашање такво да не могу да наставе рад код послодавца. Према разлозима садржаним у образложењу назначених решења запослени су учесници штрајка који је отпочет одлуком Синдиката Н. од 20.07.2006. године, а током трајања штрајка су грубо прекршили правила Закона о штрајку јер су током 26.07.2006. године, 27.06.2006. и 28.07.2006. године са осталим штрајкачима блокирали главни колски улаз у круг фабрике послодавца и онемогућили одвијање саобраћаја из круга фабрике послодавца као и према кругу фабрике послодавца. Та блокада је трајала три дана и именовани запослени су имали у њој активно учешће што је утврђено из изјава службе обезбеђења која је дежурала на главном улазу и присуствовала догађају као и изјава других запослених који имају непосредна сазнања. Доношењу оспорених решења претходило је писмено упозорење запосленима о постојању разлога за отказ уговора о раду на које су се и изјаснили.

Апелациони суд је у образложењу своје пресуде ценио раније изведене писане доказе и на основу њих утврдио да је штрајк законито организован али незаконито спровођен, јер су се запослени окупали уз једину капију у улаз у круг послодавца, одбили да се помере, омогуће чувару да отвори капију и ослободе пролаз како би камион ушао у круг послодавца и у магацину извршио истовар а на истом месту су наставили штрајк у свим сменама недозвољавајући отварање капије и следећа два дана поред 26.07.2006. године још и 27. и 28.07.2006. године. Тужиоци су учесници штрајка који су својим присуством у непосредној близини капије изразили сагласност да учествују у групи која је спречавањем саобраћаја у кругу предузећа вршила притисак на послодавца да испуни захтеве садржане у одлуци о колективном прекиду рада. Својим понашањем они су јасно манифестовали вољу да послодавца онемогуће да располаже средствима за обављање делатности, а могли су или морали знати да је тако спроведени штрајк незаконит. Они нису чланови штрајкачког одбора, нити су усмеравали акцију и издавали упутства осталим штрајкачима, али су својим учешћем допринели незаконитости штрајка. Незаконито учешће у штрајку остварује се заједничком вољом и заједничким деловањем учесника, при чему није нужно да сваки од њих предузима незакониту радњу. Тај циљ се остварује и када присуством учесник штрајку подржава незаконито деловање других учесника штрајка. Спречавање послодавца да користи средства и располаже средствима којима обавља делатност не представља незнатну повреду правила о организовању штрајка, па по оцени Апелационог суда тужиоци не уживају заштиту утврђену одредбом члана 14. став 1. Закона о штрајку. Самим тим по

схватању Апелационог суда испуњен је и отказни разлог из члана 179. тачка 3. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05) који настаје када је понашање запосленог такво да не може да настави рад код послодавца.

На крају, Апелациони суд закључује да одредбом члана 18. став 2. Закона о штрајку посебно је наглашена одговорност члана штрајкачког одбора и учесника у штрајку који штрајк организује и води, па околност да тужиоци нису чланови штрајкачког одбора и вође штрајка, не искључује њихову обавезу да штрајк организују на начин који послодавца не спречава да користи средства и располаже средствима којима обавља делатност.

По оцени Врховног касационог суда побијана пресуда је у оспореном делу заснована на погрешној примени материјалног права услед чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Штрајк или прекид рада представља Уставом гарантовано основно социјално право. Према члану 61. Устава Републике Србије запослени имају право на штрајк у складу са законом и колективним уговором. Право на штрајк може бити ограничено само законом, сходно природи или врсти делатности. Закон о штрајку („Службени гласник РС“ број 101/05, 103/12) одредбама члана 14. став 1. прописује да организовање штрајка односно учешће у штрајку под условима утврђеним овим законом не представља повреду радне обавезе, не може бити основ за покретање поступка за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности запосленог и не може за последицу имати престанак радног односа запосленог. За разлику од учешћа у законитом штрајку, које се не може санкционисати отказом уговора о раду одредбама члана 18. став 2. Закона о штрајку је прописано да члан штрајкачког одбора или учесник у штрајку који штрајк организује и води на начин којим се угрожава безбедност лица и имовине или здравље људи или који спречава запослене који не учествују у штрајку да раде, односно онемогућава наставак рада по окончању штрајка или спречава послодавца да користи средства и располаже средствима којима послодавац обавља делатност, чини повреду радне дужности за који се може изрећи мера престанка радног односа. Наведени отказни разлог међутим подразумева да постоји конкретан противправно поступање и индивидуална одговорност запосленог током штрајка, јер учесник штрајка који се понаша по правилима не може сносити одговорност за незаконито поступање других учесника.

Неспорно је да су тужиоци уз више од 200 других лица били учесници штрајка у означеном периоду, да нису били организатори нити чланови штрајкачког одбора. Другостепени суд је утврдио на расправи да је током прекида рада, забраном проласка возила (супротно члану 7. став 2. Закона о штрајку) спречавано обављање делатности туженог због чега је послодавац имао законски основ да учеснике блокаде санкционише отказом уговора о раду. Из утврђеног чињеничног стања не произилази да су подносиоци ревизије својим радњама спречили радни процес послодавца нити је другостепени суд изричито јасно утврдио конкретно понашање тужилаца током штрајка. Другостепени суд није отклањао било какве недостатке у претходно изведеним доказима, уколико је сматрао да их је било, а заснивање одговорности тужилаца се састоји по схватању

Апелационог суда на учешће у штрајку и саглашавању са штетним последицама и манфестацији воље за онемогућавање туженог да располаже средствима за обављање делатности, што је супротно садржини оспорених решења о отказу уговора о раду којима се подносиоцима ревизије ставља на терет активно учешће у онемогућавању делатности туженог блокирањем главне колске улазне капије у круг фабрике са осталим штрајкачима као и онемогућавање сообраћаја. Закључак другостепеног суда да за отказ уговора о раду није нужно да сваки од учесника предузима незаконите радње, без изричитог утврђивања понашања тужилаца критичном приликом, заснована је на погрешној примени Закона о штрајку и Закона о раду. При том другостепени суд је отклонио извођење доказа саслушањем тужилаца, иако се могао непосредно уверити у тачност њихових тврдњи њиховим поновним саслушањем. Само конкретно противправно понашање учесника штрајка према околностима конкретног случаја може да представља законски основ за престанак радног односа по овом основу. Имена тужилаца наведена на списку запослених који су три дана као учесници у штрајку били на капији и спречавали пролаз возилима суд узима као апсолутни доказ о њиховом активном учешћу у штрајку, што је супротно у образложењу наведеној чињеници да тужиоци нису лично спречавали улазак камиона у круг фабрике, али да то није од утицаја на другачију одлуку. Тужени није спровео дисциплински поступак ни против једног од запослених, није пружио ни један једини доказ да је поводом штрајка спроводио или покретао дисциплински поступак. Тужиоци су током читавог поступка па и касније истицали да су они санкционисани као чланови Синдиката Н., наводећи да су у списку лица која су радници обезбеђења Д.Ј. и Н.М. сачинили унета имена и презимена запослених који су чланови Синдиката Н., те да је тако било унето и име одређених лица која су била на боловању и нису се физички ту налазила о чему је донета правноснажна пресуда којом је тужбени захтев тих лица усвојен. Такве противречности другостепени суд није отклонио, већ је простим читањем раније изведених доказа дао њихову другачију правну оцену уз задржавање евентуалних мањкавости које су могле бити отклоњене поновним извођењем тих истих доказа.

У поновном поступку другостепени суд ће разјаснити да ли су тужиоци у току штрајка сваки појединачно својим радњама спречавали туженог да располаже средствима, онемогућавањем уласка и изласка кроз капију послодавца и какво је било понашање туженог послодавца у истом периоду, па ће потом оценом свих околности конкретног случаја оценити да ли су тужиоци извршили повреду радне дужности из члана 18. став 2. Закона о штрајку и да ли је понашање тужилаца такво да не могу да наставе рад код туженог. Укинута је и одлука о враћању на рад и трошковима поступка јер зависе од исхода главне ствари.

Са изнетих разлога, одлучено је као у изреци на основу члана 405. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Љубица Милутиновић, с.р.**